

Raadsinformatienota

Datum raadsvergadering	24 september 2024
Registratienummer	1548374
Informatienummer	IN078
Portefeuillehouder	Auditcommissie +
Bijlage(n)	Afwegingsleidraad Financieel fit West Betuwe
Onderwerp	Advies leidraad afweging maatregelen Financieel Fit West Betuwe

Onderwerp

Advies leidraad afweging maatregelen Financieel Fit West Betuwe

Kennisnemen van

De leidraad voor het afwegen van de maatregelen Financieel Fit West Betuwe

Inleiding

Het resultaat van de perspectiefnota 2025, met aanvullend de meicirculaire van het Gemeentefonds, is een negatief meerjarensaldo over de jaren 2025 tot en met 2028. Het financiële probleem van West Betuwe staat niet op zichzelf, veel gemeenten ervaren tekorten als gevolg van een gewijzigde bekostigingssystematiek door het Rijk en te weinig middelen om de taken op met name de Jeugdzorg en WMO te kunnen uitvoeren.

Het wettelijk kader is dat gemeenten een structureel sluitende begroting moeten hebben. Dat betekent dat minimaal het eerste en het laatste jaar van de meerjarenbegroting sluitend moeten zijn. Voor 2024 werd tijdelijk een niet sluitende meerjarenbegroting door de Provincie en BZK toegestaan. En was het mogelijk om incidentele dekkingsmiddelen in te zetten. Maar deze middelen zijn eindig en we kunnen niet afwachten tot de reserves leeg zijn en het Rijk niet over de brug komt, want dat zal uiteindelijk leiden tot een onder toezichtstelling door de Provincie. In totaal namen 302 gemeenteraden, waaronder de raad van West Betuwe, onlangs een motie 'Zonder geld geen gemeenten' aan.

De VNG bracht in maart en juni van dit jaar een begrotingsadvies uit, samengevat in de volgende punten:

- Stel een reële begroting op. Dat zal leiden tot een tekort vanaf 2026, waardoor ombuigingen noodzakelijk zullen zijn.
- Bereid ombuigingen voor waartoe in uw gemeente besloten zal worden indien de korting van € 3 miljard vanaf 2026 niet wordt teruggedraaid of verzacht. Breng deze zo goed mogelijk in kaart, maar zet ze nog niet in gang.
- Presenteer deze gevolgen financieel én inhoudelijk zo scherp mogelijk.

- Betrek daarbij het advies van de Taskforce Taken en Middelen, die aangeven vooral te focussen op taken in medebewind. We realiseren ons dat dit voor elke gemeente een eigen afweging vraagt, die tot andere keuzes kan leiden.
- Beschrijf in ieder geval de 5 meest significante ombuigingsmaatregelen, de bijbehorende consequenties en het taakveld dat daarmee geraakt wordt.
- Benoem de financiële en inhoudelijke consequenties van noodzakelijke bezuinigingen en/of lastenverzwaring, ook van ombuigingen die eerder zijn ingezet.
- Maak boekjaar 2025 sluitend, rekening houdend met de wijze waarop de financiële toezichthouders omgaan met de incidentele korting van 2025.
- Voer geen bezuinigingen door op andere beleidsterreinen vanwege de groei van de kosten voor jeugdzorg.
- Overweeg rekening te houden met toekomstige ontwikkelingen rondom het Btw-Compensatiefonds (BCF) en de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo).

De Provincie Gelderland stuurde ons in mei de begrotingscirculaire 2025. In deze circulaire geeft de Provincie aan waarop zij de gemeentelijke begrotingen gaan toetsen. Relevante passages voor de begroting 2025 zijn:

1. Is uw begroting in 2025 niet structureel en reëel in evenwicht? Zorg er dan voor dat dit evenwicht op tijd wordt hersteld in de meerjarenraming, uiterlijk in 2028.
2. Door de daling van de algemene uitkering vanaf 2026 presenteren veel gemeenten een niet (structureel) sluitende meerjarenraming (2026 en 2027) bij de begroting 2024. Misschien geldt dit ook voor uw gemeente. Wij hebben als toezichthouder een onafhankelijke rol. Wij beoordelen uw begroting op basis van het wettelijke criterium van structureel en reëel evenwicht. Uw begroting 2025 moet dus structureel en reëel in evenwicht zijn als het laatste jaar van de meerjarenraming 2026-2028 dat niet is.

Aanvullend hierop gaf de Provincie deze week richtlijnen hoe om te gaan met de opschalingskorting 2025, indexatie Wmo, verlenging richtlijnen jeugdzorg en klimaat en raming BTW compensatiefonds. Het college en de ambtelijke organisatie brengen de consequenties van deze richtlijn nog in beeld.

Binnen het project Financieel Fit West Betuwe zoekt het college naar oplossingen om de meerjarenbegroting sluitend te krijgen en de algemene reserve op peil te houden. De zoekrichtingen gaan over verlagen of voorkómen van uitgaven, verhogen van inkomsten, inzet van subsidies en vrijval van reserves en incidentele budgetten.

Om de nog aan te dragen oplossingen te kunnen ordenen van meest kansrijke maatregel naar minst kansrijke maatregel stelde de auditcommissie + een afwegingsleidraad op.

Met behulp van de afwegingsleidraad kunnen de oplossingen worden getoetst op wenselijkheid. Hierdoor kunnen de meest kansrijke maatregelen worden uitgewerkt ten behoeve van de definitieve besluitvorming bij de begrotingsraad 2025 respectievelijk 2026.

Kernboodschap

Het financieel meerjarenperspectief 2025 tot en met 2028 is negatief. Dit is bij veel gemeenten het geval als gevolg van een gewijzigde bekostigingssystematiek door het Rijk. De VNG heeft het advies gegeven om de begroting 2025 sluitend te maken, met uitzondering van de incidentele korting, en voor de volgende jaren bezuinigingsmaatregelen in beeld te brengen, maar nog niet door te voeren. Wel moeten de financiële en inhoudelijke consequenties van die maatregelen benoemd worden. De Provincie accepteert een tekort in 2025, maar wil dan zien dat het laatste jaar van de meerjarenraming 2025-2028 in evenwicht is. Het college brengt een keuzepalet aan maatregelen in beeld.

Met behulp van de afwegingsleidraad kunnen de oplossingen worden getoetst op wenselijkheid. Hierdoor kunnen de meest kansrijke maatregelen worden uitgewerkt ten behoeve van de definitieve besluitvorming bij de begrotingsraad 2025 respectievelijk 2026.

Consequenties

Het traject Financieel Fit West Betuwe kan maatschappelijke onrust veroorzaken. Daarom doorlopen we een zorgvuldig proces waarbij we de maatschappelijke effecten van de maatregelen eerst verder in beeld brengen en de maatregelen toetsen aan de afwegingsleidraad

De VNG spant zich nog maximaal in voor meer geld vanuit het Rijk voor de gemeenten. Daarom is het belangrijk om niet te vroeg bezuinigingsmaatregelen door te voeren.

Financiën

Het traject Financieel Fit West Betuwe doorlopen we om tot een sluitende meerjarenbegroting te komen.

Communicatie

De afwegingsleidraad communiceren we naar het college en de ambtelijke organisatie, zodat zij voor het opstellen van de begroting 2025-2028 de oplossingsmaatregelen nader kunnen uitwerken en toetsen aan de leidraad.

De informatie uit de afwegingsleidraad wordt meegenomen in het nog op te stellen communicatieplan voor een gerichte communicatie naar de inwoners.

Vervolg

College en ambtelijke organisatie gebruiken de afwegingsleidraad om de maatregelen te ordenen van meest wenselijk naar minst wenselijk. De auditcommissie + wil op basis van de uitwerking in september een advies geven aan het college. Het college doet vervolgens een concreet voorstel voor het dekkingsplan bij de begroting. Uw raad stelt op 7 november de begroting 2025-2028 vast inclusief definitieve dekkingsmaatregelen. Waar definitieve keuzes

voor de jaren 2026 tot en met 2028 nog verdere uitwerking behoeven, kan uw raad deze eventueel doorschuiven naar de begroting 2026.

Bijlage(n)

Afwegingsleidraad

Suggestie voor afhandeling

Agenderen in een beeldvormende vergadering.

De auditcommissie-plus,

Léon van Dun
Dorpsbelangen

Ruben van den Bogaard
CDA

Renske de Zwart
GroenLinks

Hessel Koster
GroenLinks

Gert-Jan van Ochten
VVD

Anne van Rossum
ChristenUnie

Rita Boer-Rookhuiszen
D66

Gijsbert van der Water
Verenigd West Betuwe

Theo Simons
SGP

Henk de Man
Dorpsbelangen

Lourens van Bruchem
SGP